

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

«28» серпня 2025 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Повна назва дисципліни (державною мовою)	Проблеми правового забезпечення інклюзивного суспільства в Україні
Спеціальність	D8 ПРАВО
Освітня програма	ПРАВО
Рівень освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти;
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Курс і семестр вивчення	2 курс 3 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	2
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції 14 год.
	Практичні / семінарські 8 год.
	Самостійна робота 38 год.
Вид індивідуального завдання	реферат / контрольна робота / електронна презентація
Форма підсумкового контролю	залік
Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу	https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=28813
Кафедра/циклова комісія	Кафедра галузевого права та загальноправових дисциплін, каб. 502
Викладач	Таланчук Ірина Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін
Контактна інформація викладача для консультацій	Електронна пошта: irute55555@gmail.com Вайбер: 067-657-75-15

Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Проблеми правового забезпечення інклюзивного суспільства в Україні» спрямована на поглиблене вивчення правових проблем функціонування і розвитку інклюзивного суспільства в Україні та світі, дослідження інклюзивності як правового феномену та принципу соціальної держави. Особливу увагу приділено вивченню питань порівняльного права у сфері забезпечення імплементації засад інклюзивності та розвитку

інклюзивного суспільства у сучасному світі.

Предметом навчальної дисципліни є доктринальні, теоретичні та прикладні аспекти інклюзивності як суспільно-правового явища та принципу.

Програма навчальної дисципліни «Проблеми правового забезпечення інклюзивного суспільства в Україні» структурована згідно з особливостями організації освітнього процесу і складається із шести логічно взаємопов'язаних тем.

Навчальна дисципліна «Проблеми правового забезпечення інклюзивного суспільства в Україні» є нормативною для підготовки докторів філософії зі спеціальності D8 Право третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Мета навчальної дисципліни:	<i>Метою дисципліни є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти цілісного комплексу знань, умінь та навичок, необхідних для вирішення складних теоретичних та практичних задач, провадження наукових та науково-прикладних досліджень у сфері правового забезпечення функціонування та розвитку інклюзивного суспільства, утвердження інклюзивності як принципу соціально-правової держави.</i>
Мета орієнтована на формування компетентностей	Формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системи професійних, науково-дослідницьких та інтелектуальних компетентностей, необхідних для розв'язання наукових та прикладних задач у сфері правового забезпечення інклюзивного суспільства на основі спеціальних та загальних принципів права та методологічних засад, зокрема: верховенства права, правової визначеності, гуманізму, соціальної справедливості, системності та інших. Вивчення навчальної дисципліни «Проблеми правового забезпечення інклюзивного суспільства в Україні» спрямоване на формування у здобувача освіти таких компетентностей, передбачених освітньо-науковою програмою: ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. СК 1. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях із права та суміжних галузей. СК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності. СК 6. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права. СК 7. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання. СК 9. Здатність усвідомлювати цінності інклюзивного

	суспільства, виявляти теоретичні та прикладні проблеми правового забезпечення інклюзії та пропонувати шляхи їх вирішення.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен знати: - сутність інклюзивності як правового принципу та явища; - філософські, доктринальні та наукові підходи до тлумачення комплексів понять «інклюзія», «інклюзивність», «інклюзивне суспільство» та суміжних із ними; - теоретичні та доктринальні засади інклюзивного суспільства; - особливості системних зв'язків між такими явищами, як: інклюзивне суспільство, соціальна держава, соціальна справедливість, верховенство права тощо; - сучасні тенденції розбудови інклюзивного суспільства в Україні та світі; - роль основних галузей права та правових інститутів у забезпеченні функціонування та розвитку інклюзивного суспільства; - особливості реалізації прав, обов'язів та повноважень суб'єктів права в інклюзивному суспільстві. уміти: - вирішувати складні задачі дослідницького характеру у сфері правового забезпечення інклюзивного суспільства; - давати наукову оцінку доктринальним та теоретичним підходам до інклюзивності як правового принципу; - виявляти теоретичні та прикладні проблеми правового забезпечення інклюзивного суспільства, пропонувати ефективні шляхи їхнього вирішення; - здійснювати експертну оцінку правових актів та норм у сфері правового забезпечення інклюзивного суспільства; - проводити порівняльно-правові дослідження правового забезпечення інклюзивного суспільства; - пропонувати шляхи вдосконалення правового забезпечення інклюзивного суспільства на рівні правотворчості та правореалізації. Вивчення навчальної дисципліни «Проблеми правового забезпечення інклюзивного суспільства в Україні» спрямоване на забезпечення таких компетентностей, передбачених освітньо-науковою програмою: РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права. РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу,

	прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики. РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах. РН12. Усвідомлювати цінності інклюзії, використовувати методи правової науки для виявлення загальних та індивідуально визначених проблем розбудови інклюзивного суспільства та пошуку ефективних шляхів їх вирішення.
Перелік тем Тема 1. Інклюзивність та інклюзивне суспільство як правові та соціально-філософські категорії; Тема 2. Міжнародно-правові стандарти інклюзивності. Проблеми їх імплементації у правову систему України; Тема 3. Конституційно-правові засади інклюзивного суспільства в Україні; Тема 4. Галузеве правове забезпечення інклюзивності: системність, колізії та прогалини; Тема 5. Судова та правозастосовча практика у сфері забезпечення інклюзивності; Тема 6. Перспективи розвитку правового забезпечення інклюзивного суспільства в Україні: доктринальні, теоретичні та прикладні виміри.	
Рекомендовані джерела: Базова література <i>Нормативні джерела:</i> 1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text; 2. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 06.10.2005 № 2961-IV // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 2–3. Ст. 36. 3. Рішення Конституційного Суду України у справах щодо соціального захисту та недискримінації : збірник. Київ : КСУ, 2018. 240 с. 4. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : держ. документ та План заходів (2021, уточнення реалізації 2023) // <i>Офіц. документи України</i>. 2023. 5. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text. 6. Конвенція про права дитини від 20.11.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021. 7. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. 8. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71. 9. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.	

Навчальна та наукова література:

10. Blanck P. Advanced Introduction to Disability Law. 2nd ed. Oxford : Oxford Univ. Press, 2023.
11. Disability Law and Policy / 2nd ed. P. Blanck. New York : West Academic, 2024.
12. European Court of Human Rights. Guide on Article 14 and Protocol No. 12 of the European Convention on Human Rights. Strasbourg, 2020. 98 p.
13. Heumann J. Being Heumann: An Unrepentant Memoir of a Disability Rights Activist. Boston : Beacon Press, 2020. 320 p.
14. Sage Handbook of Disability Law and Policy / ed. by P. Blanck, E. Flynn. London : SAGE Publications, 2020. 560 p.
15. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка. Харків : Право, 2020. 720 с. (розділи щодо публічних послуг, соціального захисту та недискримінації).
16. Аргіропоулос Д., Тарнавська Н. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти / Дімітріс Аргіропоулос, Наталія Тарнавська. – Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. – 248 с.
17. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. (2023). Інклюзія: покроково для педагогів: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. – 232 с.
18. Концепти та стратегії розбудови інклюзивної освіти у часи війни та повоєнний період : монографія /Колупаєва А. А., Таранченко О. М. ; – Київ, 2025. – 450 с.; іл. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
19. Коссова-Сіліна Г.О. Інклюзивне навчання в ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану: навчально-методичний посібник / Галина Коссова-Сіліна. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 129 с.
20. Криворучко О. Ю., Шевченко М. С. Адміністративно-правове регулювання інклюзивної освіти в Україні // Правова держава. 2020. № 39. С. 112–121.
21. Кушнір Г. М. Інклюзивна освіта: теоретико-правові аспекти : навч.-метод. посіб. Київ, 2020. 210 с.
22. Працевлаштування людей з інвалідністю: кращі практики: метод. посіб. / Базиленко А., Таланчук І., Давиденко Г. та ін.; за загальною редакцією А. Базиленко. — К.: Університет «Україна», 2022. — 198 с.
23. Проблеми реалізації прав людини в умовах інклюзивного суспільства : зб. наук. праць. Київ : НАПрН України, 2020. 260 с.
24. Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами: кращі практики: метод. посіб. / Базиленко А., Таланчук І., Давиденко Г. та ін.; за загальною редакцією А. Базиленко. — К.: Талком, 2020. — 128 с.
25. Соціально-психологічна підтримка осіб з інвалідністю в умовах війни: кол. моногр. / Маслянікова І., С. Георгієва, Н. Барна, І. Таланчук, Османова А., Давиденко Г. та ін.; за заг. ред. І. Маслянікової. К. Університет «Україна», 2023. 216 с.

Додаткова література

26. Disability Law // Elgar Encyclopedia of Comparative Law. Cheltenham : Edward Elgar Publ., 2023.
27. Lawson A., Orchard M. та ін. Inclusive public space project: law, disability and accessibility // Open Access Government. 2 Apr. 2025.
28. Noormohammadi B. Perceptions of Inclusive Legal Frameworks Among Disability Advocates // Journal of Historical Research, Law and Policy. Vol. 2. No. 4. 2024. С. 37–45.
29. Sustainability: Emerging Themes for Digital Accessibility in Education // Sustainability. 2023. № 15 (14): 11392.
30. Topical Collection: Disability Human Rights Law // Laws. MDPI, 2023. (колекція тематичних статей).
31. Булкат, М. С., Силантьєва, І. В. До питання про науково-правовий аспект розвитку інклюзивної освіти в Україні. *Сучасний науковий журнал*, 2023. (2(2), 8-19. <https://doi.org/10.36994/2786-9008-2023-2-1>
32. Загура Ф. Зубрицький Я. Впровадження адаптивної фізичної активності у інклюзивне фізичне виховання здобувачів вищої освіти з інвалідністю. *Освіта.*

- Інноватика. Практика. 2024. Том 12, № 8. С. 27–33.
33. Коляденко С. М., Ілліна О. В. Соціально-інклюзивний аудит у громадсько-активній школі // Інклюзія і суспільство. 2024. № 1(6). С. 34–45.
34. Кучерак І.В. Інклюзивне навчання у закладах професійної освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2022. 70 с.
35. Мицик Г., Попова А., Скиба Ю. Імплементція європейських стандартів інклюзивної вищої освіти в Україні: виклики та перспективи // Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ ст.». 2023. Вип. 2 (8). С. 7–20.
36. Петрошко Ж. В., Слосанська Г. І., Криницька І. П. Проблеми реабілітаційних послуг для дітей з інвалідністю в Україні // Інклюзія і суспільство. 2024. № 2(7). С. 51–62.
37. Поліщук, В., Цегельник, Т., Пришляк, В., Станько, І. Інклюзивне навчання дітей з порушенням слуху: зарубіжний та український досвід. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2025. 13(1), 52–59. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i1-007>
38. Пришляк О., Пришляк В., Субтельний М., Янчишин В. Зарубіжний досвід формування інклюзивності суспільства: уроки для України // *Humanitas: Ввічливість*. 2024. № 3. С. 19–32.
39. Рашидова, С. С. Інклюзивна освіта: інформаційно-аналітичний супровід . *Імідж сучасного педагога*, 2025. (4(223), 73–78. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4\(223\)-73-78](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4(223)-73-78)
40. Таланчук І.В. Вплив євроінтеграції на систему соціального захисту в Україні. *Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу: Матеріали Х Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Луцьк 23-24 травня 2024 р.) С. 199-201.
41. Таланчук І.В. Особливості умов виникнення ПТСР здобувачами вищої освіти та викладачами ЗВО в умовах війни. *Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики: Матеріали ХХІV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 26—28 листопада 2024 р.) С. – 177-179.
42. Тюркеджі Н. С., Мар'їна О. Ю. Інклюзивна бібліотека як агент змін у суспільстві // Вісник ХДАК. 2023. Вип. 64. С. 84–94.
43. Язловецька О. В. Проблеми розвитку інклюзивної освіти у сфері фізичної культури в Україні. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Випуск 200, С. 171–175.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.president.gov.ua> – офіційний вебсайт Президента України.
2. <https://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний вебсайт Верховної Ради України.
3. <https://www.kmu.gov.ua> – офіційний вебсайт Кабінету Міністрів України.
4. <https://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний вебпортал судової влади в Україні.
5. <https://www.scourt.gov.ua> – офіційний вебсайт Верховного Суду України.
6. <https://www.sc.gov.ua> – офіційний вебсайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.
7. <https://www.minjust.gov.ua> – Офіційний вебсайт Міністерства юстиції України.
8. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Європейський суд з прав людини.
9. <https://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний реєстр судових рішень в Україні.
10. <https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusion-society> – науковий журнал «Інклюзивне суспільство»
11. <https://www.inclusion.in.ua/> – сайт присвячений проблемам розбудови інклюзивного суспільства в Україні
12. <https://bf.in.ua/> – довідник безбар'єрності.

Рекомендовані курси для поглибленого вивчення дисципліни (неформальна освіта):

Курси з інклюзивності - <https://ed-era.com/course/inclusivity/>

«Захист прав людей з інвалідністю» (онлайн курси на освітній платформі Prometheus) https://prometheus.org.ua/prometheus-free/zahyst-prav-lyudey-invalidnistyu/?utm_source=chatgpt.com

Rights of Persons with Disabilities (курси Ради Європи за темою «Права осіб з інвалідністю») <https://help.elearning.ext.coe.int/enrol/index.php?id=8080>

Курс «Інклюзивне освітнє середовище та доступність у освітньому процесі» -
<https://webinar.sp.vn.ua/course/3/3>

Система оцінювання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ЗАЛІКУ

Поточне тестування та самостійна робота						Тести/ ІНДЗ	Сума	Залік*
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	10	не більше 100	не більше 30
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

*- залік складається у випадку, коли здобувач освіти не набрав необхідну кількість балів для автоматичного заліку, або ж хоче підвищити свій бал.

Шкала оцінювання результатів навчання:

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		іспит	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порухеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми, відрахування.

Комунікаційна політика

Здобувачі освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації у Viber-групі, у розділі сповіщень на платформі Moodle. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача освіти є робота з дистанційним курсом «Проблеми правового забезпечення інклюзивного суспільства в Україні». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту кафедри.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі освіти мають відвідувати лекційні та практичні (семінарські) заняття. Відсутність на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів освіти і поліпшенню іміджу університету (інституту). При дистанційній чи змішаній формах організації освітнього процесу відвідуваність занять стає тотожною відвідуваності та активності здобувача освіти (виконанню завдань).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогалину, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач освіти не згоден із оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку в установленому порядку.

Бонуси

Здобувачі освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання / до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту ОНП «Право» спеціальності D8 Право третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Університету «Україна», а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання.

Силабус затверджено на засіданні кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін, протокол від **26.08.2025** р. № **1**.

ПОГОДЖЕНО:

Директор

Інституту права та суспільних відносин

Тетяна ФЕДОРЕНКО

Завідувач кафедри галузевого права
та загальноправових дисциплін

Олексій ФАСТ